

Muistio Maksatuksen hyvät käytännöt ryhmistä

Työryhmä 7: Maksatuksen hyvät käytännöt

Vetäjät: Maaseutuvirastosta Kirsi Murtomäki ja Tuula Seurujärvi

Ryhmä 1 kello 9.45-11.15

1. Kuvaa maksamisen prosessi?

Prosessi lähtee liikkeelle hakijasta ja hakijan hankesuunnittelusta. Hakija ottaa yhteyttä rahoittajatahoon eli alueensa toimintaryhmään tai Ely-keskukseen. Kun hakija tulee toimintaryhmään neuvottelemaan hankkeestaan, toivomuksena on, että mukana on jo alkuvaiheessa rahoituksesta vastaava taho. Käytännössä tämä tarkoittaa yhdistyksessä kirjanpitäjää. Yrittäjän tulisi myös selvittää kirjanpitäjältä neuvotteluja varten yrityksen talousluvut. Kirjanpidon ja kirjanpitäjän rooli on merkittävä jo tässä prosessin alkuvaiheessa. Hankesuunnitteluun kuuluu myös hankkeen talouden suunnittelu.

Hankesuunnittelua seuraa tukihakemus. Toimintaryhmän rahoituskehiksestä rahoitettavien hankkeiden osalta työ toimintaryhmässä jatkuu. Toimintaryhmä mm. karsii tukihakemukselta tukikelvottomia kustannuseriä (tai perkaa esiin tukikelpoiset osat). Yleisesti tähän kohtaan prosessia kuuluu tukikelpoisuuden tarkastelu, rahoituskelpoisuuden tarkastelu, säädösten tarkastelu ja hankkeen toteutusajan määrittäminen.

Tukihakemusta seuraa tukipäätös. Päätös voi olla sisällöltään myönteinen tai kielteinen. Myönteinen tukipäätös sisältää tietoa hyväksytyhän hankkeen sisällöstä. Päätöksen yhteydessä on hyväksytty hankesuunnitelma, talkootyösuunnitelma, tukikelpoiset kustannukset, tuen saajan oman rahoituksen osuus jne. Julkisilla hakijoilla on joskus vaikeuksia saada koottua hankkeen toteuttamiseen vaadittava osuus yksityistä rahoitusosuutta. Tästä syystä osa rahoittajista edellyttää jo tukihakemuksen liitteenä kirjallisen sitoumuksen yksityisestä rahoituksesta. Vastaavasti yksityisiltä hakijoilta voidaan edellyttää julkisen tahon antamaa sitoumusta julkisen rahoituksen osuudesta. Tukipäätöstä tehtäessä arvioidaan myös tuensaajan resurssit hankkeen toteuttamiseen. Lisäksi tukipäätöstä tehtäessä tulisi selvittää vastaavako hakijan olosuhteet vielä hakemusajankohdan tilannetta. Pitkät käsittelyajat saattavat muuttaa hakijan tilannetta verrattuna hakemuksen jättämisen ajankohtaan.

Osa Ely-keskuksista ja toimintaryhmistä järjestää tuen saajalle ns. aloituspalaverin, jossa käydään vielä tarkemmin läpi tukipäätöksen sisältöä.

Tukipäätöstä seuraa hankkeen toteuttaminen ja maksun hakeminen. Hankkeen toteuttamisen osalta hakijat ovat eri tilanteissa tukipäätöksen saapuessa. Osa ei ole aloittanut hankkeen toteuttamista ennen tukipäätöksen tuloa, toiset taas ovat jo toteuttaneet koko hankkeen. Loput ovat jossain edellä mainittujen välissä.

Maksuhakemus jätetään toimintaryhmän rahoituskehiksestään rahoittamissa hankkeissa toimintaryhmälle ja Ely-keskuksen hankkeissa suoraan rahoittajalle. Toimintaryhmissä saatetaan käydä myös esittelemässä ns. maksuhakemusluonnosta, jota ei vielä jätetä ryhmälle käsittelyyn, vaan hakija tekee siihen vielä korjauksia saamiensa ohjeiden perusteella. Vireille tulleiden maksuhakemusten osalta toimintaryhmä tekee maksatusvalmistelua. Toimintaryhmä

pyytää maksumääräyksen mukaiset liitteet ja vähän enemmänkin. Lisäksi toimintaryhmä antaa lausunnon maksuhakemuksesta Ely-keskukselle. Toimintaryhmän tavoitteena on lähettää Ely-keskukseen valmis maksuhakemuspaketti, joka sisältää kaikki hakemuksen käsittelyssä vaadittavat liitteet. Tämä ei kuitenkaan toimi kaikkialla samalla tavalla.

Tarvittaessa toimintaryhmä muistuttaa omille tuen saajilleen maksamisen määräaikojen noudattamisesta.

Havainto maksuhakemuksista on se, että ne ovat aineistoltaan valtavan suuria. Maksuhakemus tallennetaan Ely-keskuksessa tietojärjestelmään. Osa lähettää tuen saajalle saapumisilmoituksen ja arvion maksuhakemuksen käsittelyajasta. Maksuhakemus käsitellään Elyssä ja samalla tarkistetaan tapauskohtaisesti tarvittavia tietoja (esim. verovelat).

Jos Elyn maksuhakemuksen käsittelijä havaitsee maksuhakemuksessa täydennystarpeita, hän ottaa yhteyttä toimintaryhmään. Toimintaryhmä pyytää tarvittavat lisäselvitykset hakijalta ja sopii hakijan kanssa selvityksen toimittamisprosessista eli toimitetaanko asiakirjat suoraan Ely-keskukseen vai toimintaryhmän kautta. Maksun hakeminen on jatkuva oppimisprosessi molemmiin puolin, joten tiedon välittyminen tarvittavista täydennyksistä toimintaryhmille on tärkeää. Ely-keskus voi pyytää myös suoraan hakijalta täydennyksiä. Tällöin tulisi kuitenkin lähettää kopio täydennyspyynnöstä tiedoksi toimintaryhmälle.

Ennen maksupäätöksen tekemistä investoinneissa suoritetaan paikan päällä tehtävä hallinnollinen tarkastus. Tarkastuskäynti on tehtävä viimeistään loppumaksun yhteydessä.

Kun maksupäätös on käsitelty ja lopullinen luonnos on valmis, lähetetään toimintaryhmälle tieto kuntarahan tarpeesta. Osa lähettää kopion maksupäätösluonnoksesta, osa välittää tiedon tarvittavan kuntarahan määrästä ilman päätösluonnosta. Toimintaryhmä maksaa kuntarahan tuen saajalle.

Seuraava osa maksuprosessia on otantatarkastuksen tekeminen otannassa oleville hankkeille. Maksupäätösvalmistelu pysähtyy ja odotetaan otantatarkastuksen suorittamista.

Jos hanke ei ole otannassa, maksupäätös hyväksytään ja tulostetaan tietojärjestelmästä. Maksupäätös postitetaan tuen saajalle ja tiedoksi toimintaryhmälle.

Ely-keskus toimittaa tiedon maksettavasta tuesta Maaseutuvirastolle, joka maksaa tuen maksupäätöksessä vahvistetulle tilille. Maaseutuvirastolla on mahdollisuus tehdä ns. maksutarkastus ennen tuen maksamista. Tarkastuksen tarkoituksena on varmistaa ilmoitettujen menojen tukikelpoisuus. Lisäksi virasto vastaa kirjanpitoon vienneistä, menoilmoituksen tekemisestä jne.

Pieneen hankkeeseen todettiin kohdentuvan monimutkainen byrokratia, joka ei ole veronmaksajien edun mukaista. Kääntöpuolena kuitenkin on, että ilman tällaista systeemiä ei olisi EU:n varojakaan käytössä. Varojen käytön varmistaminen on osa hallintokuluja, jotka aiheutuvat ohjelman toteuttamisesta. Tämän järjestelmän kautta kohdennetaan EU:n varoja pienelle hakijalle. Tukimaksujen saaminen edellyttää yhdistykseltä kirjanpitoa ja päätöksentekomekanismia.

Erilaisista tarkastuselimistä Maaseutuvirastoon tarkastuksia kohdistavat Valtiontalouden tarkastusvirasto, Tuokko tilintarkastusyhteisö (ns. tilit varmentava elin), Komissio, viraston

sisäinen tarkastus. Lisäksi Euroopan yhteisön tilintarkastustuomioistuin voi kohdentaa tarkastuksiaan jäsenvaltioiden toimijoihin.

Hankkeen toteutusajan loputtuakin hakijalla on velvoitteita, jotka aiheutuvat hankkeen toteuttamisesta. Tällaisia ovat mm. mahdolliset jälkitarkastukset sekä tuetun kohteen säilyttämistä koskeva velvollisuus sekä kirjanpitoa poikkeava kirjanpidon säilyttämisvelvollisuus.

Hanketoimijoiden keskuudessa ollaan väsyneitä. On byrokratia-väsymystä, hankeväsymystä ja hallinnointiväsymys. Uupuminen ei kuitenkaan ole byrokratiaa. Tosiasia on se, että samat organisaatiot hakevat ja toteuttavat hankkeita vuodesta toiseen. Ilmiö näkyy myös toimintaryhmien hallituksissa, joihin ei enää ole tunkua. Vastuu ja toimintaan kuluva aika alkaa karkottaa yhdistystoimijoita. Ongelmaksi koetaan myös, että toimintaryhmien henkilöstöllä ei ole vastuuvakuutuksia.

Loppuyhteenvedonä todetaan jo heti alussa esiin nostettu seikka, että ***koko rahoitus on prosessi, jonka yhtenä osana on maksaminen. Tästä syystä on kehitettävä kokonaisuutta, ei vain sen yhtä osaa.***

2. Mitä tarkoittaa ja miten todennetaan

Kohtuullinen

Tarkastellaan kustannusten kohtuullisuutta suhteessa saavutettuun hyötyyn. Voidaan arvioida tarjouspyyntöjen avulla. Palkkatason osalta voidaan arvioida kunta-alan palkkojen mukaan. Paikkakunnan tavanomainen hintataso voidaan selvittää paikallisista liikkeistä käymällä tai internet-sivuilta. Olennaista on dokumentaatio tehdystä selvityksestä. Yritystuissa yrittäjä hakee useimmiten halvinta vaihtoehtoa. Kohtuullisuus tulee mitattua myös hankintalain mukaisessa menettelyssä, jos kynnyksarvot ylittyvät.

Hakemuksissa on esitetty erilaisia lisiä palkkaan. Hyväksytään vain, jos työ edellyttää.

Tosiasiallinen

Terminä on lähellä todennettavaa. On aidosti olemassa oleva ja tapahtunut. Dokumentoitu.

Todennettava

Tosiasiallinen. Löytyy hankesuunnitelmasta. Dokumentoitu esim. matkalasku, jossa on mukana tarpeelliset tiedot ja liitteet. Yhdistyksellä tulee löytyä hyväksymismerkinnät, hankkeen numero tai muu merkintä. Maksu on todennettavissa tiliotteelta. Kirjausketju on kunnossa ja lasku on merkitty kirjanpitoon. Osamaksuista omistusoikeuden siirtyminen on varmennettu. Tehdään vertaamalla tositteita kirjanpitoon. Kirjanpitäjä varmentaa kirjanpidon oikeellisuuden. Hankkeen kulut on selkeästi eroteltu tuen saajan muista kuluista. Maksuhakemuslomakkeella oleva hakijan vakuutus. Osa hankkeista toimittaa erillisen tilintarkastajan lausunnon osana maksuhakemusta.

Lopullinen

Kustannus on kirjanpidossa. Omistusoikeus on siirtynyt tuensaajalle.

Ryhmä 2 kello 12.15-13.45

Ryhmälle kerrottiin ensimmäisen ryhmän tekemästä prosessin kuvauksesta.

3. Mikä maksamisessa onnistuu? Mikä aiheuttaa ongelmia?

Onnistumisia:

- uskallus tehdä rohkeita ratkaisuja
- oikea asenne toimintaryhmien ja elyn välillä (sitä joko on tai ei ole)
- maksupäätöksiä on tehty melko paljon, raha liikkuu
- yhteistyö - soitetaan ja keskustellaan, myös asiakkaat ottavat rohkeasti yhteyttä
- kuntalainoitus yleishyödyllisille yhdistyksille (ei ole kaikilla käytössä), tukee hankkeen toteutusta, antaa hermoja odottaa maksuhakemuksen käsittelyä
- maksuhakemuksen ehtojen lieveneminen ja väheneminen ohjelmakauden kuluessa
- käsittelyajat olleet lyhyitä tähän asti

Tullaan toimeen kaikkien kanssa - panokset työntekoon, ei riitelemiseen!

Ongelmia:

- käsittelyajat pidentyneet merkittävästi
- puutteelliset resurssit maksamisessa sekä toimintaryhmissä että ely-keskuksissa.
- Leader-ryhmiltä puuttuvat oikeudet Hanke2007-järjestelmään
- loppuun palaminen uhkaa jo Elyissä ja toimintaryhmissä.
- päällekkäisen työn tekeminen Elyissä ja toimintaryhmissä!
- laaja liiteaineisto, turhien liitteiden toimittaminen, kuittien toimittaminen, hakija kopioi varmuuden vuoksi turhaa aineistoa. Hakijat tietävät, että ei tarvita, mutta lähettävät varmuuden vuoksi.
- nopeampi maksatusaikataulu edellyttää tukipäätöksiä nopeammin. Pienempi maksuhakemus olisi nopeampi käsitellä.
- todentaminen monella eri tasolla. Menotositteet ok vielä, mutta maksutositteet. Rahoitustositteiden esittäminen. Tulotositteet. Lisäksi tähän tuntuu olevan. Toteuttamisen koko todentaminen maksuvaiheessa.
- roolijako selväksi! Osalta toimintaryhmiä ely-keskus vaatii sellaisen lausunnon, jota oikeasti ei voida vaatia: sisältöä koskeva vaatimus kohtuuton. Ely ei käsittele maksuhakemusta, jos se on tullut toimintaryhmästä. Toimintaryhmä käsittelee ja vakuuttaa sisällön oikeellisuuden. Maksaja ei tarkista sisältöä.
- hallinnollisten tarkastusten tekeminen on investoinneissa suuri rasite! Tähän täytyy löytää helpotusta.
- toimijoiden väsyminen (toimintaryhmät, elyt, tuensaajat).
- päätökset vasta hankkeen toteutumisen jälkeen; erityisehdot, liitteet (kilpailuttamisasiakirjat yms.). Hidas päätöksenteon käynnistyminen.
- puutteelliset maksuhakemukset!
- kuittien perkaaminen toimintaryhmissä ja 3 %:n laskeminen aiheuttaa ongelmia, kun vähennystä kierretään.
- maksuhakemuslomakkeessa koneella täytettäessä ei voi tallentaa pilkun jälkeen tulevia lukuja.
- yksityistä rahaa ei voi ylittää tietojärjestelmässä. Tulojen kautta saadaan kirjattua ylimeneviä.

Toiveita, hyviä käytäntöjä ja parannettavaa

- Riittävät resurssit maksamiseen! Asiaan on puututtava ajoissa ennen kuin on housuissa. Resurssit ovat puutteelliset ja käsittelyajat ovat koko ajan pitenemässä. Tähän tulee puuttua ajoissa. Tästä asiasta oli useita puheenvuoroja maksatuksen hyvät käytännöt ryhmässä.
- Maksuhakemuksia on saatava käsittelyyn vaikka maksupäätös vielä puuttuisi edellisestä maksuhakemuksesta.
- Kirjanpidon parantaminen ja kuittien korvaaminen sillä jatkossa esim. selitekenttien parantaminen kirjanpidossa.
- Tarkka seula maksatuksessa, vähän sanktioitavia, koska niin paljon tarkistetaan.
- Voiko tarkastuskertomus mennä myös toimintaryhmälle tiedoksi? Osa toimittaa tiedoksi toimintaryhmille.
- Hallinnollisen tarkastuksen pöytäkirjan toimittaminen toimintaryhmille tiedoksi.